

C
TE

In
lust

PE

C
TE

In
lust

PE

CONCIO OR- THODOXA DE BONIS fidelium operibus eorumq̃ meritis.

In sancto Palmarum die coràm Il-
lustrissimo Principe ac Domino, D. Albers-
to utriusq̃ Bauarię Duce etc. post suc-
cinctam Euangelij explicationem
habita Ingolstadij.

PER REVERENDVM ET MAGNIFICVM
uirum, D. Martinum Eisengreinium Theologum &
Præpositum Mossburgensem etc.

*Nunc primum latinitate donata, per M.
Tilmannum Bredenbachium I. V. &
SS. Theologiæ Baccalaur.*

ANNO M. D. LXVI.

C
M
ma

CLARISSIMO VIRO D. HER-
manno Honorio LL. Licentiatō
consultissimo, Patritio Colo-
niensi, Domino & Affini
longè charissimo.
S. P.

VANQVAM

multis nominibus & colen-
dus mihi & amandus es cla-
rissime D. Honori, affinis
charissime, eo tamen nomine
præcipuè & colere & ama-

re te plurimum debeo, quòd inter eximias tuas uir-
tutes, quas semper & suspexi & ueneratus sum, una
inter eas uelut Hesperus inter minora sydera pul-
cherrimo & admirabili quodam fulgore resplende-
at, constans nimirum ille & perpetuus erga familia-
am nostram amor tuus. Exornat quidem te, pluri-

A 2

numq̃

mumq; splendoris adfert auita clarissimâq; Honoriorum familia, multum illustrat uariæ eruditionis exquisitissima eademq; uberrima copia, eximia legum & utriusq; iuris prudentia, ingenium deniq; summis arduisq; rebus gerendis natum: ego uero pienuissimum illum tuum & constantem amoris affectum, quo non solum me sed omnes mihi natura & sanguine, tibi affinitate & amicitia coniunctos semper unice, cōstantissimè, pienuissimèq; prosecutus es, præ cæteris omnibus quantumlibet magnis uirtutibus tuis & colui semper & amaui maximè. Quem sanè cultum et amorem erga te meum licet antea maximum, auxit tamen uehementer, quòd plurimis argumentis hactenus declaraueris, atq; indies etiamnum declares, per acerbam tibi amatissimæ cōiugis, mihi dilectissimæ sororis mortem, plurimum quidem doloris tibi accessisse, nihil autem tuo erga nos amari decessisse. Quæ tua in amore tã pia constancia, etsi nec tuum nec meum ex hac tam immatura morte conceptum uulnus sanare potuerit penitus, multum tamen utrinq; leniuit, multum tabidi liuoris à miserabili plaga absterpsit. Nullum enim in dolore remedium præfentius, quam curas æstusq; animi in amicorum sinum effundere, quorum & consolatio & communis dolor maximam mali partem tollit. Mibi uero
præter

præter tuæ suauissimæ consuetudinis pharmacum,
illud magnâ leniendo dolori meo opem attulit, quod
et monueris sæpè et rogâris, ne de meo erga te amo-
re quicquam remitterem, ne uidelicet unius casus in-
esperata acerbitas, plagam utrinq; nobis geminaret,
ut et tu amissa uxore nos sorore, et uicissim nos tua,
tu nostra amicitia destituerere. Quod ut ego itidem
âte amanter et officiosè stipulatus sum, ita sæpè diuq;
mecum cogitavi, quo pacto huius mei erga te amicissi-
mi affectus pignus aliquod et uelut arrhabonem à
me habere posses. Quod dum à longo tempore ha-
ctenus mecum animo uersarem, nunq̃ tamen desiderio
meo satisfacere potui, quòd rebus meis ita postulân-
tibus, in remotis à patria Academijs procul ab omni
librariæ suppellectilis meæ consortio mihi degen-
dum esset. Cum igitur existimarem uel qualecunq;
munusculum ex Museo nostro profectum, tibi cla-
rissime D. Honori non ingratum fore, oblatam mihi
præstantissimi et Magnifici uiri D. Martini Eisen-
greinij Theologi et Præpositi Mospurgensis etc.
concionem orthodoxam de bonis fidelium operibus,
latinam feci, tuoq; clarissimo charissimoq; nomini de-
dicaui, magnam atq; adeò certam in spem et fiduciam
erectus, te qua humanitate et beneuolentia me sem-
per absentem præsentemq; complexus es, eadē hunc

qualemcunq; lucubratiunculam nostram, humaniter
et benignè suscepturum. Maiora quidem mercebatur
tuus ille erga me tam constans et perpetuus amor:
sed confido te non tam ipsum munusculū quod per se
exiguū, quā donauis affectum, qui sanè in te uel
maximus est, consideraturū. Quāquam si ad libelli
authorem respiciamus, qui et genere et uirtutibus et
pietate et eruditione spectatissimus est, totoq; orbe
celeberrimus, non indigna censi possit hæc concio,
quæ amplissimæ tuæ bibliothecæ aggregetur. Accē-
dit quòd sacrarum literarum lectione mirificè dele-
ctari te non ignorem: tametsi enim publicis et foren-
sibus negocijs grauissimarumq; causarū patrocinijs
quotidie occupēris, bonā nihilominus temporis por-
tionem pro tua pietate et Catholicæ Religionis amore
diuinæ illi et cælesti sapientiæ non raro impendis,
quibus ea quæ ad omnem Philosophiam, tum deinde
ad historiæ cognitionem pertinent, instar sedule apicis
sagacissimo studio et quotidiana lectione adiungis.
Vnde fit, ut quotquot ad te in disciplinis humanioribus
hospites uersati diuertunt, omnis Philosophiæ
sacrarum ingredi uideantur: neq; enim ulla de re
docta dissertatio instituitur, de qua Honorius non
eum honore, et augusto quodam apparatu disserere
queat. Memini ego me sæpè ab ore dicentis summa

- sperat stipendium. An hoc dictum nobis aliquis Vult
 Iacob. 5. canus calumniabitur? Atqui D. Iacobus Apostolus
 non in straminea sed uerè Apostolica Epistola sua hac
 utitur similitudine. Ecce, inquit, agricola expectat
 preciosum fructum terræ, patienter ferens donec acci-
 piat temporaneum & serotinum. Patientes igitur
 estote & uos, & confirmate corda uestra, quoniam
 Iob 7. aduentus Domini appropinquauit. D. Iob aliā usura-
 pans similitudinē, inquit, Militia est uita hominis sua
 per terram, & sicut dies mercenarij dies eius. Rura-
 Tob. 4. sum Tobias, Fiducia magna erit coram summo Deo
 elemosyna omnibus facientibus eam. Paulus Apo-
 2. Tim. 4. stolus cum diceret, Reposita est mihi corona iustitiæ,
 quam reddet mihi Dominus in illa die iustus iudex,
 unde confidebat, aut quam huius fiduciæ causam ha-
 beat? quia nimirum strenuè iam exanilato Aposto-
 latus sui labore, uerè dicere poterat: Bonum certam-
 en certavi, cursum consummaui, fidē seruauī. Quod
 utiq; non dixisset, nisi uita bene & fideliter peracta
 conscientia hanc fiduciam illi suppeditasset. Nam ut
 2. Cor. 9. idem alibi dicit: Qui parce seminat, parce & metet.
 Hom. 20. Certè in nullo alio, inquit Chrysostomus, quàm in so-
 in Ioan. lis suis uirtutibus, post diuinam gratiā cuiquam spe-
 randum est. Neq; hoc sine diuinæ scripturæ exemplo
 dixit sanctissimus Amistres: nouerat enim piensissi-
 mum

num Regem Ezechiam, cum mortis nunciū accepisset 4. Re. 20
set a Domino per Esaiam Prophetam, dixisse: Oba-
secro Domine, memento queso, quomodò ambulaue-
rim coram te in ueritate, et in corde perfecto, et quod
placitum est coram te, fecerim. Et tantū abest ut Do-
minus hac operum commemoratione offensus sit, ut
ibidem scriptura subiungat: Et antequam egredere-
tur Esaias mediā partem atrij, factus est sermo Do-
mini ad eum dicens, Reuertere et dic Ezechie duci
populi mei. Audiui orationem tuam, et uidi lachry-
mam tuam, et ecce sanaui te etc. Sic sanctissimus ille
anachoreta Hilarion, referente D. Hieronymo, im-
minente sibi extremo agone, Egredere, inquit, intre- uita D. Hi-
pide, o anima mea. Nonaginta tribus annis Christo larionis.
seruiuisi, et mori times? Equidem existimo clarissi-
me D. Honori, et scripturis et Apostolorum et San-
ctorum Patrum testimonijs et exemplis nos abunde
pro huius loci ratione aduersarijs demonstrasse, Bo-
norum operum gloriosum esse fructum, ut alibi ait
scriptura, magnamq; post Dei Opt: Max: clemeni-
am, et Christi Domini ac seruatoris meritum, ex uita
bene transacta spem et fiduciam homini Christiano
accedere. Hæ siquidem sunt illæ lucernæ ardentes, hæ
illæ seruorum uigiliæ, hoc illud in lampadibus oleum,
hæc illa uestis nuptialis, quā iubemur habere acces-

Psal. 23.

furi magni illius Regis nuptias, ad quas neq; formi-
caris, neq; adulteri, neq; gulosi, neq; rapaces, & reli-
qui quos enumerat Apostolus, admittendi sunt. Quis
igitur ad has nuptias ingreditur, quis in hunc Do-
mini montem ascendet? Innocens manibus, inquit Re-
gius Propheta, & mundo corde, qui non accepit in
uano animam suam, nec iurauit in dolo proximo suo,
Hic accipiet benedictionem a Domino, & misericor-
diam a Deo saluari suo. An quicquam clarius hisce
et uerius dici possit clarissime charissimeq; D. Hono-
ri? An adhuc Vulcanus ille noster, quem ex uipera et
aspide sua nostri, perget deblaterare, omne opus bo-
num esse ueniale peccatum? Quod cum alibi cum
uniuersa sycophantiarum suarum cohorte in anchy-
peraspide nostro exacte & operose satis confutau-
rimus (quem tamen hactenus quantumuis celebra-
rimorum uirorum calculo confirmatum, & te mula-
tisq; alijs aliud urgencibus, delitescere uolui) nunc
fustius non prosequemur. Volutetur ille in libidinib.
stupris, & ut fertur, in adulterijs: corradat ereptas
alijs facultates Ecclesiasticas, ut ipsi ipsius perhi-
bent discipuli: abstineat a bonis operibus tanquam
a peccatis, & illorum numero aggregabitur, qui
eum dixerint, Domine nunquid in nomine tuo pro-
phetauimus, audituri sunt, Discedite a me operarii
iniquitatis,

iniquitatis. Sanè si uerum est quod D. Ioannes ait,
1. cap. 3. Qui facit peccatum ex diabolo est, hi cum
se nihil nisi peccare, omniaq; opera sua profiteantur
peccata, unde nisi ex Diabolo ista faciunt, aut do-
cent? cum qui ex Deo sunt non peccent, teste eodem
Ioanne. Sed hæc cogitantes errauerunt & ex cæcati
malitia sua nesciuerunt sacramenta Dei neq; merces-
dem (ut ait scriptura) sperauerunt iustitiæ. Sed fa- Sap. 2.
cessant illi, ad te reuertor clarissime & iuris utriusq;
consultissime D. Honori, ad te, inquam, cui communi-
bus studijs animorum consensu, domestica consuetu-
dine, proxima affinitate, semper etiã absens fui con-
iunctissimus, orans ut pro tuo erga me amore, quem
semper declarasti maximum, mea q; erga te obser-
uantia, quæ hucusq; fuit, & imposterum semper erit
in te promptissima, hoc, dum à te longiori interuallo
absum, animi mei pignus amare et benignè suscipia-
as, & ad doctissimas amicissimasq; literas tuas, res-
ponsi loco habeas, Vt tuum Bredenbachium amare
pergas, enixius peterem, si de promptitudine et con-
stantia tua diffiderem. Benè uale cum suauißimis li-
beris, optimisq; & clarissimis fratribus. Veneran-
dos, doctissimos, & orthodoxæ ueritatis defensores
sirenuos D. Petrum Mokelium Sleidanum, D. Cle-
mentem Ludemanum, M. Ioannem Tulpetanum,
& M. Chris

¶ M. Christophorum Vuinandum Iuliacensis gymna-
nasij archididascalum, ceterosq; amicos omnes plu-
rimum saluere cupio. Datum Ingolstadij Idibus Fe-
bruarij, Anno 1566.

Clariss. Dignit. tue

Addictissimus affinis,

Tilmannus Bredenbachius.

EPITAE

EPITAPHIVM HONE- stissimæ matronæ Gertrudis

Honoræ, præstantissimi uiri D. Hermannii Hos-
norij, dum uixit, coniugis, et clarissimi
uiri D. Matthiæ Bredenbachij
filie.

GLoria feminei Gertrudis Honoria cætus,
Matthiæ soboles prima Bredenbachij :
Quæ coluit Diuæ uiuens delubra Columbe,
Delubri in medio post sua fata cubat.
Docta fuit docti proles primæua parentis,
Docta loqui Latio uerba diserta sono.
Docta fuit docti coniunx dilecta mariti,
Digna parente fuit filia, digna uiro.
Inclytus Hermannus Iuris Consultus et æqui,
Qui clarum à Prisco nomen Honore trahit.
Cum consorte thori bis senos uixit in annos,
Vt thalamus, sic mens una duobus erat.
Quisquis es, in mæsto qui figis carmine uultum,
Dicito, Gertrudis molliter ossa cubent.

REVE

REVERENDO IN
Christo Patri ac Domino,
D. Georgio Newpeck, Abbati in
Scheiren etc. Domino præ-
cipuè colendo.

O deuentum est cum aduersa-
rijs nostris & præcipuè cum
uane fucataq; ipsorum Reli-
gionis assertoribus, Reuerède
in Christo Pater, ut ne manife-
sta quidem mendacia et caluma-
nias erubescant, dummodò plebeios et populares dea-
mentare falsoq; illis persuadere queant, iam olim in
Papatu nec Christi meritum prædicatum, nec pecca-
torum remissionem per solum eius sanguinem an-
nunciatam, uerùm quouis potiùs homines abductos,
& ad humana opera relegatos. Quæ ipsorum tam
pudenda mendacia à præstantibus, doctis & Ca-
tholicis quibusdam uiris hac nostra ætate, utpote
Hosio, Cromero, Staphylo, Merspurgenfi, Vuicelio,
atq; alijs plurimis diuino præsidio in publicatis
ipsorum lucubrationibus solidissimis diuinarum scri-
pturarum

pturarum testimonijs tantopere confutati sunt, ut uel
quilibet qui seipsum destinato animo nolit occaecare,
liquidissime ex his deprehendere queat, eiusmodi
calumnias, quibus Catholicam Ecclesiam traducunt,
nullo ueritatis fundamento in æternum ab ipsis ful-
ciri & probari posse, sed ex mera inuidia atq; odio,
quo in Ecclesiam exacerbatum sunt, promanare. Vnde
iam eadem Catholica Ecclesia mater omnium fidelium,
post tot præstantissimorum uirorum scripta,
(quibus uersutissimi Satanz eiusq; ministrorum in-
sidie iam olim luculenter satis detectæ sunt) meo
meiq; simulum patrocínio planè non egeret, prout
etiam apud me constitui, in posterum nulla literaria
conflictatione cum aduersarijs eiusdem Ecclesie ul-
teriùs congregari, eò quòd eiusmodi altercationes &
conflictus sæpenuerò plus destruunt quàm edifica-
cent.

Attamen quandoquidem superiori Quadragesima
coram Illustriss: Principe ac Domino meo quasdam
conciones habui, tua autem Reuerentia sermonem in
Palmarum festo habitum præcipuè commendabat, exi-
stimans eiusmodi de Bonis Operibus pericopen seu
institutionem, id temporis ex diuinis scripturis a me
factam, plurimis adhuc hominibus prodesse posse, si
eam typis excusam publicarem: facile hic Tua
Clementia

Clementiæ calculus me commouit, et tandem de Bonis operibus Catechesin edendam curavi. Eamq; ipsam prout à me tum penè habitæ est, Tuæ Clementiæ transmittō, magnam certamq; in fiduciam erectus, Tuam Clementiam hanc ipsam Concionem (quandoquidem nullius in odium aut contumeliam, sed solum ad ædificationem sacrosanctæ fidei nostræ Christianæ, eorumq; institutionem qui ueritatem cognoscere desiderāt, scripta est) clementer à me suscepi turam. Cui Tuæ Clementiæ à Deo Opt: Max: misericordiæ Patre uitam longeuam, temporariam æternamq; felicitatem, atq; adeò omne bonum ex animo precor, orans eandem Tuam Clementiam ut me meaq; studia sibi clementer habeat commendata. Datum Ingolstadij 26. Aprilis, Anno 1563.

T. C. Obseruantissimus,

Martinus Eifengreinus
Parochus Ingolstad: ad S.
Mauritium etc.

IN

IN DIE PAL-
MARVM EVAN-
gelium Matth. xxj.

NILLO
tempore, Cum
appropinquas-
sent Hierosoly-
mis & uenissent Bethphage
ad montem Oliueti, tunc mi-
sit Iesus duos discipulos, di-
cens eis, Ite in Castellū quod
contrā uos est, & statim in-
B uenie-

uenietis asinam alligatam &
pullum cum ea, soluite & ad-
ducite mihi, & si quis uobis
aliquid dixerit, dicite, quia
Dominus his opus habet, &
confestim dimittet eos. Hoc
autem factum est ut adimple-
retur quod dictum est per Pro-
phetam dicentem: Dicite fi-
liæ Sion, Ecce rex tuus uenit
tibi mansuetus, sedens super
asinam & pullum filium sub-
iugalis. Euntes autem disci-
puli, fecerunt sicut præcepit
illis

Isaie. 62.

Zach. 9.

Ioan. 12.

illis Iesus. Et adduxerunt asinam & pullum & imposuerunt super eos uestimenta sua, & eum desuper sedere fecerunt. Plurima autem turba strauerunt uestimenta sua in uia, alij autem cedebant ramos de arboribus & sternebant in uia: turbæ autem quæ præcedebant & quæ sequebantur, clamabant, dicentes, Osanna filio David. Benedictus qui uenit in nomine Domini, Osanna in altissimis.

B ij . EX.

EXPLICATIO

EXPLICATIO.

IN HODIERNO EVANGELIO, auditores, cuius integrum contextum nunc ex me audistis, magnifica illa & splendida Domini & Seruatoris nostri Iesu Christi inaugurationio siue ingressus in ciuitatem Hierusalem nobis describitur, quomodo nimirum appropinquante passionis & mortis suæ tempore, quoque splendore & magnificentia ille, nihil Iudæos ueritus, in ciuitatem Hierusalem, in qua tantas persecutiones, ac tandem ipsam mortem sustinere debebat, inuectus sit. Et sanè, auditores, stupenda hæc & insolita fuit inaugurationio, cuiusmodi antè nec uisita nec audita est unquam, eoque digna quæ

quæ pensculatiùs aliquantò consi-
deretur. Semper eam spem habues-
runt Iudei, Messiam suum si demùm
uspiam uenturus sit, magno cum
equitatu, potētissimo exercitu, pōm-
pāq; ac triumpho maximo aduentas-
turum. Ecce autem rem multò maxis-
mè admirandam, uenit hic iuxta *Zach. 9.*
chariæ Prophetæ uaticinium, quod
Euāgelista etiam in hodierno Euan-
gelio commemorat, mansuetus, se-
dens super asinam & pullum filium
subiugalis. Quis porro ex uobis rem
tam admirandam & infrequentem
unquam audiuit? Rex gloriæ, Do-
minus Dominantium, & rex regum
omniū, uerus, æternus præpotensq;
Deus, uerus Messias et Seruator uni-
uersi orbis, de quo tam crebrò Lex et
Prophetæ uaticinati sunt, quem tot
B. iij uirtute,

EXPLICATIO

uirtute, sanctimonia & pietate illustres Patriarchæ in Veteri Testamento summis desiderijs intimisq; suspirijs per tanta temporum spacia expectarunt, ipsumq; uidere cupuerunt.

Matt. 18. In summa, unicus ille æternusq; Dei filius, cui pater dedit omnem potestatem in cælo & in terra, conseruator ille & gubernator totius uniuersitatis, cuius maiestatem & magnificenciam omnes celestium spirituum Chori adorant: ecce hic ille talis hodie: no die uenit prorsus humilis, viliq; et commodatitiæ asinæ insidens. Maxima hæc profecto atq; aded ineffabilis fuit in Christo Domino humilitas, uolēs proculdubio hoc suo tam humili ingressu, nos fidelesq; uniuersos docere, ut sui huius exempli uestigijs insistamus. Voluit inquā, doce-

re,

re, regnū suum non esse de hoc mundo, nec in mundano fastu consistere, sed multò magis in misericordia, charitate, gratia & benignitate.

✠ Tametsi etiam hæc inauguratio, si penitiùs eam consideremus non usque adeò simplex fuit & incelebris. Licet. n. Christus Dominus non caballus, quod bellicum est animal, obsequitauerit, tametsi non numerofo famulorū comitatu & formidabili cū apparatu ac potentia, sed planè humiliter uenerit sedens super asinā, subindicans non uenire se ut homini terrorem incutiat, eum uē profliget aut premat, sed opituletur, onus eius subleuet, & suos in humeros transferat: ocyssimè tamē maximam hominū frequentiam inuenit, qui uerum ipsum Messia totiusq; mundi Seruatorem

B iij agnos

EXPLICATIO

agnouerunt, ideoq̃ quo potuerunt honore prosecuti sunt. Imò uti Euangelista in hodierno Euangelio commemorat, Hierosolymitani & Israëlites Christum Dominum, quantumvis humiliter & demissè asinæ insidens aduentaret, honorificè cum gaudio & iubilo quodam tripliciq̃ ordine in ciuitatem Hierosolymam deduxerunt.

Comitatus Christi ingreditis.

Alij enim Christum ingredientem à latere comitati sunt, alij præcesserunt, alij secuti sunt, atq̃ adeò undiq̃ currentes habuit stipatores & hemerodromos, non aliter quam sicubi Princeps aut Monarcha quispiam potentissimus urbem aliquam ingreditur; ubi extemplò certi destinantur, qui præcedant, alij qui utrinq̃ à latere comitentur, alij qui subsequantur.

Porro

Porro qui à latere comitabantur, sternebant uestimēta sua in uia. Pro Deum non alia id temporis habebant peristromata, eo quod per facultatem licebat, præstabant, ut affectum & promptitudinem suam erga ingredientem Messiam testarentur.

Qui uero ab altero latere comitatum suum præbebant, eorum nonnulli, inquit Euangelista, cedebant ramos de arboribus & sternebant in uia, Imò ut refert Ioannes Euangelista, processerunt obuiam ei cum ramis Palmarum, sinè dubio ut indicarent, non duntaxat esse eum uictoriosum Regem, uerum etiam inuisctum, cui nulla potentia, nullę quantumuis magnæ uires queant resistere, qui quod adeo ipsam Mortem, Diabolum, Infernum, omnesque fortunæ

Ioan. 12.

B v assultus

EXPLICATIO

Heb. 2. assultus potenter debellaturus esset,
Palma uti alicubi commemorat Apostolus,
natura. nec ulli ullius potentie succubiturus:
Gell. lib. 3. quemadmodum & palma, cuius hi ra-
cap. 6. mi fuerunt, hanc naturam habet, ut
Pli. lib. 13. quanto grauius pōdus illi imponas,
cap. 5. tanto magis in altum excrescat, &
 neutiquam deprimatur.

Alij porrò eorum qui à latere com-
 mitabantur, ramos oliuarum passim
 quā gradiebantur sternebant, testan-
 tes hoc ipso, pacificū ipsum fore Res-
 gem, qui sacratissima passione in nos-
 centissimaq; morte sua pacem factus
 rus esset inter Deum patrem suum
 iam iratum, & genus humanum, in-
 ter Iudæos & Gentes, quos in unius
 fidei consonantiā unamq; in Eccles-
 siam sit coniuncturus, quod & fecit
Ephes. 2. attestante Apostolo Paulo. Sciendū
 enim

enim hic est per ramos oliuarum pacem denotari, unde & natum est, ut *Plin. lib. 15. cap. 4*
 olim Legati cum ad hostes mitterentur, oliuæ ramos collo appenderent, quo indicarent pacis ineundæ causa sese uenire. Vnde prætereà columba, quam Noë ex arca emisit, uirens *Gen. 8.*
 rem oliuæ ramum retulit in arcam, ad significandū, Deum Opt. Max. nunc placatum, iramq̃ suam remisisse, ac diluuij aquas in pristinos alueos reddisse, quo pœnæ genere nunc deinceps Mundū nunquā ulturus sit.

Turbæ autem quæ præcedebant & sequebantur, referente Euangelista clara uoce Christum Dominum, laudabant & prædicabant, dicentes, Osanna filio David, Benedictus qui uenit in nomine Domini, Osanna in altissimis.

Præclara

EXPLICATIO

Præclara meherclè & magnifica inaugurationatio, quantumuis humilem se primo aspectu ostenderit, præclarum iucundumq; illud fuisse oportet spectaculum. Insternunt illi asinam uestimentis, eadem quoq; sternunt in uis, subiiciunt ingredienti palmarum oliuarumq; ramos, laudant, prædicant & benedicunt uerbis, atq; ut compendio dicamus, eum ipsi exhibent honorem, qui Regi Regum omnium ac Dominantium Domino conuenit ac debetur.

Ea quidem apud mundanos homines consuetudo obtinet, ut si quādo Reges & Imperatores in magnā aliquam ciuitatem ingressum facturi sint, aulæa & peripetasmata, auro quoq; & ostro contexta, itemq; byssina & purpurea peristromata è festis

neſtris alijsq̃ ſpectabilibus locis pro
tendāt, bombardis quoq̃ ac tormē
tis bellicum fragorem concitent, cam
panis & crepitaculis pulſum ſoni
tumq̃ edant, atq̃ id genus honorē
exhibeant. Cæterum hic honor qui
Domino & Seruatori noſtro ho
dierno die Hieroſolymis exhibitus
eſt, tantus eſt tam apud omnes Chri
ſtianos ſpectabilis & excellens, ut
mundanus ille faſtus, cum hoc nullo
pacto queat comparari. Quid enim
Reges Imperatores & Monarchæ,
atq̃ aded uniuerſi Principes Chriſtia
ni, quibus honor exhibetur, altis ſu
perbisq̃ ab equis procidunt, humilis
ter ſeſe inclinant, & ſummum hunc
Regem hunc ingreſſum facientem
aſinæq̃ inſidentem adorant.

Quinimò hæc aſina maiori apud
illos

EXPLICATIO

illos est in precio, quàm nitidi & be-
nè saginati ipsorum caballi; hic equi
tatus plus laudis apud illos obtinet,
quàm uniuersus mundi fastus, trium-
phus, ornatus & magnificentia. Vili
huic & contemptæ asinæ cedere co-
gitur, quicquid mundus habet in pre-
cio. Hæc asina immortalitatem quan-
dam adepta est ex Euangelio, ita ut
donec illud in Mundo prædicatum
fuerit, asina Christi Domini simul
laudanda sit & prædicanda.

Doctrina Atq; hæc breuiter de Christi Dos-
mini ingressu & inauguratione dis-
cta sint, ex quibus succincta hæc dos-
ctrina obseruanda & memoriæ man-
danda fuerit. Videlicet necessum es-
se, ut Hierosolymitanos & Israëli-
tas in hodierno Euangelio imitemur,
dummodò uelimus Christum
Domis

Dominum eiusmodi gratia ad nos uenire, cuiusmodi ad ipsos uenit.

Porro nihil addubitandū hic erit, Christum Dominū etiamnum quotidie ad nos omnes & singulos uenire, non minus quā hodie ad Hierosolymitanos uenit. Venit in corda fidelium per gratiam Spiritus sancti: ipse .n. locutus est, Ad ipsum ueniemus *Ioan. 14.* & mansionē apud ipsum faciemus.

Etiamnum quotidie ad nos uenit in uenerabili Sacramēto Altaris, in quo uerum corpus, uerusq; eius sanguis, *Christus etiamnum ad nos uenit.* uerē et substantialiter, corporaliter et permanenter (ut ita dicamus) præsens existit, siue sumatur, siue deponatur corā conspectu fidelium.

Venit ad nos & quēlibet mortaliū imminēte mortis termino, vnde Christus locutus est, Estote parati, quia quā *Luc. 12.* hora nō putatis fili⁹ hominis ueniet.

E X P L I C A T I O

Matt. 16. Venit ad nos in nouissimo die, quando iudicaturus est uiuos & mortuos, prout ipse dicit: Filius hominis uenturus est in gloria patris sui cum angelis suis, & tunc reddet unicuique secundum opera eius. Iam porro si nolumus ipsum iratum ad nos uenire in augustissimo Sacramento, in uitæ nostræ termino, & in extremo iudicio, utique imitandi nobis sunt Hierosolymitani & Israelitæ in hodierno Euangelio, & pari cum gaudio, letitia ac triumpho, eademque, qua ipsi, ueneratione Christum excipiemus.

Et principio quidē ad exemplum Israëlitarum exuemus uestimenta nostra, & sternemus in uia, id est, per ueram contritionem & poenitentiam ueterem illum hominem & peccatorem, illum, inquam, ueterē Adamum exuemus.

exuemus. Per vetera enim vestimenta nostra, peccata quę in homine existunt, designantur. Atque hoc est quod Col. 3:
monet nos Apostolus, dicens, Ex Ephes. 4:
poliantes vos ueterem hominē cum
actibus suis, & induentes nouum.

Necque uero exuere duntaxat cogimur uetera uestimenta, id est, peccata, uerum etiam ad exemplum horum Hierosolymitarum eadem in terram prosterne-
Vetera uestimenta exuenda sunt et in terram sternenda:
& pedibus conculcare, hoc est, tanto animi dolore ac poenitudine de commissis peccatis duci, ut iam ipse mei homo ob eiusmodi peccata inuidiā odiumque sui concipiat, eoque pariter eadem conculcet, hoc est, execretur ac damnet. Qui enim pedibus quippiam conculcat, idem detestatur ac damnat.

Præterea si nolumus Christū Domini-
C minum

E X P L I C A T I O

Ramis arborū uia exornare debemus. minum iratum ad nos uenire, oportebit præparare atq; adornare uiam Domino quādo ad nos uenerit, idq; ramis arborum, hoc est, bonis laudatiscq; operibus, quæ per fructus & ramos arborum significantur, ipso, ut nostis, Domino et Seruatore eundē

Matth. 3. in modū exponente, dum ait : Omnis arbor quæ non facit fructum bonum excidetur & in ignem mittetur. Illud enim certò uobis, auditores, persuasum esse debet, non satis esse à malo declinare, sed insuper necessum esse ut operemur bonū, Regio Propheta David expressè illud docente, dum inquit, Declina à malo & fac bonum.

Psal. 33.

Quocircā auditores, si nolimus Christum Dñm in augustissimo Eucharistię Sacramento, in extrema uite nostræ

nostræ periodo & in ultimo iudicio,
 iratum, sed clementē & misericordē
 Patrē ad nos uenire, propius adhuc
 ad Hierosolymitanorum exemplum *vestimen*
 ut accedamus necessum est, et ad ipso *ta nostra*
 rum imitationē uestimēta nostra asis *asine in*
 nā insternemus, & Christum in eas *sternemus,*
 dem collocabimus, id est, misericor *Christum*
 dię opera in pauperes, qui per Chri *ijs infide*
 stum intelligūtur, declarabimus eo *refaciamus.*
 rumq; necessitatibus promptē ac lu
 benter subueniemus. Nihil, n. hic am
 bigendum est, quicquid pauperibus
 præstatur, ipsi Christo Domino præ
 stari: si auxilio iuuas egenos, cibas
 esurientes, potas sitientes, operis nu
 dos, id omne ipsi exhibes Christo.
 Nec aliorum accipiet Christus Do
 minus, quàm si ipsi hæc fuissent exhi
 bita, uti prolixè hoc testatur dum ait:

C ij Quic

EXPLICATIO EVANGELII.

Matt. 24 Quicquid uni ex minimis fecistis, mihi fecistis.

Christum benedicemus. Præterea ad exemplum Hierosolymitanorum, Christum Dominum benedicemus, hoc est, summam eius bonitatem, ineffabilia beneficia, magnifica opera profitebimur, laudabimus, extollemus, & claræ uocis præconium edemus, Benedictus qui uenit in nomine Domini, Osanna in excelsis.

Hæc si fideliter ac sedulo fecerimus certū indubitatumq̃ erit, Christum Dominū non minori clementia quàm hodierno die ad Hierosolymitanos ingressus est, ad nos quosque in Sacrosancto Altaris Sacramento, in ultimo uitæ nostræ termino, & in extremo iudicio ad nos uenturum.

OBIE.

OBIECTIO EX^{II}

priori quadam Con-
cione nata.

QVO autem modo illud prio-
ri tuę Concioni congruit, (for-
tè quis objiciat) in qua solum in Chri-
stum collimandum docuisti? Multis
tunc & prolixis argumentis de-
monstrare conatus es, omnem spem
& fiduciam in solum Christum col-
locandam, penes eum solum quæ-
rendam esse gratiam, opem, solatium
& peccatorum remissionem, quod quæ-
dam olim in Papatu nullum alium
Seruatorem & Redemptorem agno-
uerint, docuerint & prædicarint,
quàm Christum Iesum: nunc autem

C in longè

CONCIO DE

longè diuersum dicere uideris , rursumq̃ nos ad opera ablegas, docens per ipsa gratiam Omnipotentis impetrandam, quę tam diuersa, eam utiq̃ que speciem habent , quasi nulla ratione conueniant. Adde quòd certum exploratumq̃ habeamus ex diuinis scripturis, eos qui nostram nobis commendant iustitiam, quam ex nobis habemus, rectā nos ad inferos deducere, prout D. Paulus expressè

Rom. 8. scribit ad Romanos, Non sunt condignę passionis huius temporis ad futuram gloriam. Eandem planè in

Esai. 64. sententiam disertè loquitur Esaias Propheta. Facti sumus ut immundi omnes nos , & quasi pannus menstruatae omnes iustitię nostrę. Quin etiam ipse Dominus & Seruator

Luc. 16. Christus inquit: Cùm feceritis omnia
nia

nia quæ præcepi uobis, dicite, serui
inutiles sumus.

Vbi manent igitur Papistæ cum
sua operum iustitia, qui suapte sancti
monia & integritate suisq; ipsorum
operibus cœlos à Deo uolunt pro
mereri: Qui existimant opera sua
bona tanti esse meriti & uirtutis, tam
grata & accepta Domino Deo, ut
propter ipsa cœlum illis largiturus
sit, & uelut ex debito præstare te
neatur.

Equidem superiori Concione ab
bunde demonstraui, auditores, in
Papatu, ut per contumeliam appella
re solent sycophantæ, id est, in
germana, prisca & Catholica Eccle
sia nullum alium Seruatorem, Con
solatorem & Redemptorem uel nos
trum uel agniti, annuntiati,

CONCIO DE

1. Cor. 2. & prædicatum, quàm ipsum Chris-
 tum Iesum filium Dei & hunc cruz
 cifixum, ut ait Paulus. Atq; adeò ite-
 rum iterumq; pronuncio ut uel quis
 uis liquidò me intelligat: Quisquis
 aliter de Ecclesia fidelium matre lo-
 quitur, per calumniam & iniuriam
 eam traducit. Vt autem uerè exacteq;
 rem cognoscatis, auditores, quis bo-
 norum operum sit finis & scopus,
 quid quouis tempore de illis do-
 ctum creditumq; sit, breuiter illud, &
 quatenus temporis angustia permit-
 teret, declarabo.

Quid de Christiana & Catholica Ecclesia
 bonis ope mater nostra fidelissima, & Christi
 ribus sen Sponsa dilecta, cui Sponsus Christus
 tiendum. Dominus Spiritum sanctum promi-
 sit, qui penes eam mansurus sit usq;
 1047. 16. ad consummationem seculi, quæ at-
 testante

testante Apostolo Paulo, columna ^{1. Tim. 3.}
 est et firmamentum ueritatis, quouis
 tempore de fidelium operibus ita do-
 cuit atq; etiā nūm in hodiernū usq;
 diem ita docet, nec aliter doctura est,
 dum uel pilum sui habuerit, uti idip-
 sum annotauit D. Hieronymus, ui- ^{Lib. 2. in}
 delictet neminem mortalium quif- ^{Zach. c. 8}
 quis etiam ille sit, priusq; Christi fi-
 dem suscipiat, et ponatur in ipso fun-
 damentū Spiritus sancti, audire posse
 hęc scripturæ uerba, Est merces ope- ^{2. Par. 25}
 ri tuo. Siue Iudæus ille sit, siue gen-
 tilis, siue hæreticus, habeatq; uel ma-
 ximum bonorum operum aceruum,
 si non in Christi nomine ea perege-
 rit, nullam eorundem mercedē spe-
 rare poterit. Cum primum autē eius-
 modi ad Christum se conuerterit,
 eiusdemq; Templum effectus fuerit,

C v tunc

CONCIO DE

tunc dicentē Apostolum audire pos-
1. Cor. 3. terit , unusquisq; accipiet propriam
mercedem iuxta opus suum.

*Aug. de
nat. &
gra. c. 68.*

Vnde perpetuò hæc consuetudo
in Ecclesia seruata est, ut indicat Au-
gustinus, quando frigidus & socor-
des animos ad Christianæ uitæ nor-
mam , Christianis exhortationibus
inflammare uolebant & extimulare,
antè omnia ad fidem eos exhorta-
bantur , per quam Christiani effice-
rentur, illiusq; nomini se subiicerent,
sine quo seruari non possent.

Porro hac fide Christiana suscepta,
illisq; fidelium albo iam ascriptis,
iam tum alia uia rem tentare cœpe-
runt , & non ampliùs ad fidem tan-
tum, uerum etiam ad opera bona, ad
uitam sobriè , iustè & piè ducendam
adhortati sunt. Atq; ut compendio
dicar

dicamus longè aliter quouis tempore docti institutiq̃ fuerunt Iudæi & Infideles, quàm Christiani & fideles. Iudæis illud continenter predicatum fuit, Qui crediderit et baptizatus fuerit, saluus erit. Et vt Apostolus scribit, *Mar. ult. Rom. 8.* Arbitramur hominē iustificari per fidem sine operibus legis. Christianis uerò et per Christum renatis hæc sententia non satisfecit, sed præter id seuerè illis dictū et mandatū est, Opera mini bonum ad omnes. Grauitè & *Matt. 19.* seriò illis præceptum est, si uis ad uitam ingredi serua mandata. Beati qui *Luc. 11.* audiunt uerbum Dei & custodiunt illud. Procedent qui in monumentis sunt, qui bona fecerunt in resurrectionem uitæ, qui uerò mala egerunt, in resurrectionem iudicii. Itemque illud Apostoli: Et si habuero om̃em *1. Cor. 13.* fidem, ita yt montes transferam,

CONCIO DE

- charitatem autem non habeam, nihil
Rom. 2. sum. Item. Deus reddet unicuique secundum opera sua. Item. Omnes nos manifestari oportet ante tribunal Christi, ut referat unusquisque propria corporis, prout gessit siue bonum siue malum. Item qui dicit se nosse Iesum Christum & mandata eius non
2. Cor. 5. seruat mendax est, & in eo ueritas non est. Et ut rem in pauca contrahamus, infidelibus, Iudæis & gentilibus nihil aliud prædicatum & annunciatum est ab initio, quam fides, sine qua etiam
1. Ioan. 2. teste Apostolo Paulo, impossibile est placere Deo, quantumuis iustum se & integrum quis arbitretur.

Heb. II. Fidelibus uero & Christianis non fides solum annuntiata fuit, uerum etiam quia fidem nunc Christianam suscepissent & professi essent, iam porro

porrò se Christianos declararēt, idēq;
non uerbis tantūm, sed & factis &
re ipsa, utq; Christum Dominum be-
nē uiuendo & rectē operando non
minūs quā ore & lingua profire-
rentur: fidem enim, docente Iacobo *Iacob. 2.*
Apostolo, sine operibus mortuam
esse.

Porrò quantum ad ipsa opera atq; *Operum
differen-
tia.*
tinet, hæc in illis habita est differētia,
ut nimirum alia præcedentia gratiā,
alia sequentia gratiam sint appellata.

Gratiam autem uocarunt recon- *Gratia.*
ciliationem & amicitiam cum Deo,
quam consequuntur fideles per Ba-
ptismi & Pœnitentiæ Sacramenta.
Hanc igitur gratiam quæcunq; ope-
ra præcedant, eiusmodi nihil mereri
apud Deum. Vnde etiam D. Augus- *Tract. 26
in Ioan.*
tinus eiusmodi opera tametsi bona
laudas

CONCIO DE

laudabiliaq̃ appareant, indigna censet quæ bonorum operum nomen sortiantur. Quæ enim, inquit, opera
Rom. 14. bona esse poterunt antè fidem. Cum expresse scribat Apostolus, Omne quod non est ex fide peccatum est. Non quòd eiusmodi opera planè reijciat & contemnat. Neutiq̃. Habet enim ea pro ciuilibus bonis, bonitate moris, ut loquuntur Scholastici, utpote quæ reprehendi quidē non possint, cum laudē mereantur apud homines, attamen ad salutem & uitam æternam consequendam nihil adiumenti conferant. Nam si compēdiorem complecti uelimus, uita æterna est gratia, & prouenit ex gratia, hoc est, illiusmodi meritis tribuitur, quæ ex gratia Dei proueniunt. Antè gratiam aut̃ impossibile est ullum existere meritum. Longè

Longè diuersam rationem habent opera hominis fidelis & Christū iam profitentis, qui cōplæthiferis peccatis contaminatus nō est, & in gratia Dei existit. Huiusmodi enim opera Deus tam temporarijs quàm eternis bonis remuneratur. Nō quod ea ipsa opera nostra in seipsis eius sint prestantiæ et meriti, aut etiam ex ipsorum operum natura & substantia istuc proficiatur. Absit: sed ex libera promissione Dei qui mentiri non potest, cuius benignitas tanta est, ut opera quæ suapte natura sunt uilissima, æternæ felicitatis remuneratione dignetur: ac deinde ex illa dignitate, qua nos in regeneratione, sine ullis præcedentibus meritis nostris, donauit.

Quæ autem hæc est dignitas, auditores? Nimirum quod Christum induis

CONCIO DE

induimus, quod filij Dei effecti sumus. Vtiq; magna est dignitas, audientes, esse Christianum, esse Dei filium. Hæc porro dignitas prorsus gratuito sine ullis præcedentibus meritis nostris, in Sacramento Baptismi nobis collata est. Nulla enim erant merita nostra, quàm quibus Infernum eramus cõmeriti.

Quod per lauacrum regenerationis Christum induimus, quod filij Dei effecti sumus, mera est gratia, mera misericordia, mera benignitas diuinæ liberalitatis. Nisi hæc lubesceret gratia, & hæc dignitas, quam ex gratia consecuti sumus, nullum profecto operum nostrorum unquam dignum reputaretur æternæ salutis remuneratione, quantacunq; etiam laude & admiratione alioqui dignum censeriposset.

Verum

Verumenimuerò ubi semel ^{per} huiusmodi dignitatem ex mera Dei benig-
nitate adepti, Christum induimus
& filij Dei effecti sumus, hic demum
iam uerè legitimeq; mereri incipi-
mus, (dummodò perseueremus) hic
primùm digni reputamur, qui ama-
bilem illam omnibusq; mortalibus
desideratam uocem audiamus, Gau-
dete & exultate, quoniam merces uestra *Matt. 7.*
copiosa est in coelis. Non quòd
ipsa opera quæ facimus, quatenus ex
nostra uoluntate procedunt, tanti
sint precij & excellentiæ: cæterum
quia Christus Iesus, qui in nobis ui-
uit, operatur, patitur & meretur, so-
lus dignissimus est, cuius operibus,
eiusmodi merces tribuatur.

Actametfi Christus Dominus in
nobis & per nos operetur agat &

D mereas

CONCIO DE

Acto. 6.

negantur, nihilosecius tamen & nos
 speramus et meremur. Quemadmo-
 dum legimus de uiro sanctissimo &
 protomartyre Stephano, eos qui
 cum ipso disputabant, non potuisse
 resistere sapientiæ & Spiritui qui lo-
 quebatur in ipso. Nec tamen quisq̃
 sine dubio dicturus est, quandoqui-
 dem Christus & Spiritus sanctus in
 Diuo Stephano alijsq̃ Apostolis
 multoties locutus est, idcirco non
 etiam illos ipsos esse locutos. Absit
 auditores. Quinimò & ipsi locuti
 sunt, & Spiritui sancto obtempera-
 runt. Licet ipsi non fuerint præcipui
 huius sermonis authores, & quic-
 quid eodem effecerunt, quicquid us-
 titutis consecutū est, id uniuersum
 ab eo profectum est, qui per Regium
 psal. 80. Prophetā locutus est, Aperi os tuum
 &

& ego adimplebo illud. Illius uirtus et operatio nisi præsens affuisset, nisi Christi Spiritus per ora ipsorum locutus esset, utiq; duodecim illi uilis, plebeia & abiectæ conditionis homines, quiq; omni humano præsidio et patrocinio usq; adeo erant destituti, tantam orbis terrarū partem, tam exiguo & breui tempore, regno Christi non subegissent.

Eandem planē rationē habet cum operibus nostris, auditores: tametsi enim Christus in nobis operetur & mereatur, operamur tamen et mereamur etiam nos. Operamur quidem nos, quod autem huius nostri operis utilitatem & fructum aliquem percipimus, id per solam Christi operationem efficitur, per meritum passionis & mortis eiusdē, aded ut nisi Christ⁹

D ij ope

CONCIO DE

operaretur, nisi idem in nobis mereretur, gehennæ quidem stipendium mereri possent opera nostra, nullo autem pacto uitam æternam & futuram gloriam.

Vt autem hanc ipsam dignè mereantur, antè omnia necessum est, ut eadem opera nostra à Christo proficiantur, & rursus in Christum dirigantur. Igitur si uiuit in nobis Christus (fieri autem nequit, ut uiuat in nobis & non operetur in nobis) si captandi applausus popularis ergo et ut uideamur ab hominibus nihil faciamus, si ad gloriam Christi omnia dirigamus, si quicquid facimus, ex amore ipsius faciamus, quicquid, inquam, hunc in modum facimus in Christo Domino, fieri nequit ut uitam æternam non promereatur, non propter

propter ipsum opus, sed dignitatem
 eius qui uiuit & operatur in nobis:
 tum deinde propter finem, in quem
 destinantur, quandoquidem idem
 ipse effector & finis est bonorū ope-
 rum. Verè enim dixit D. Augustinus *Aug. lib.*
 nus, Non actibus sed finibus officia *4. contra*
 pensari. *Iulianum*

Quocircà quotquot fidelium ope-
 rare reſciunt, nec quicquam illis meriti
 tribuunt, illi quidem operibus no-
 stris nihil derogant, uerùm illi detrahunt,
 à quo eadem promanant, & ad
 quem rursum tanquam uerum cer-
 tumq; finem diriguntur, Domino,
 inquam, nostro Iesu Christo, sine
 quo omnis nostra iustitia nihil aliud
 est quàm pannus menstruatae, uti
 appellauit Isaias.

Esai. 64.

Vnde iam nos, qui per Dei gratiam
 D in tuam

CONCIO DE

Rom. 8.

tiam Catholici sumus, bonorum opè
rum contemptoribus libenter cons
cedimus, non esse condignas passio
nes huius temporis ad futuram glo
riam, cum Paulus id ipsum expresse
hunc in modum docuerit & scripse
rit. Quinimò dicimus in super ac dis
sertè profiteamur, si fieri posset, ut u
nus quispiam homo à primo conditi
orbis die uiueret ad extremam eius
dem consummationem, atque toto
interim tempore non corpore dū
taxat laboraret, uerū uniuersos es
tiam & summos cruciatus ac tormen
ta quæ ullus mortalium comminisci
posset, propter Deum sustineret, ni
hilominus uniuersa hæc eius tormen
ta & supplicia, uniuersiq; labores ac
dolores exantlati, indigni essent, qui
æternæ uitæ stipendium mererentur.

Atq;

Atq̃ ita natura quidem & substantia operum, per se indigna est uita eterna, Deus autem dignus est, qui eius modi opera in nobis operatur. Digna est Christi passio, quæ opera nostra prius indigna, digna reddidit. Digna est charitas: quæ per Spiritum sanctum cordibus nostris infusa est. Hec eadē charitas quia finem nescit, non est huius temporis, nec temporaria ei merces, sed æterna retribui potest.

Sed nec illud illibenter nos Catholici profitemur, quod ab hostibus bonorum operum nobis obijcitur ex Propheta, nimirum factos nos esse Es. 64. omnes ut immundos, & quasi panum menstruatae uniuersas iustitias nostras. Quid aut, auditores, si Christi sanguis nos ab omnibus peccatis emundauerit, uti id ipsum scribit

D iij Ioan

CONCIO DE

1. Ioan. 1.

Tit. 2.

Ioannes: Quid dicemus, si Christus semetipsum dederit pro nobis, ut nos redimeret ab omni iniquitate, & mundaret sibi populum acceptabilem, sectatorem bonorum operum, ut scribit Paulus: Quid hic dicemus auditores: An irritam faciemus crucem ipsius: Mortis ipsius meritum reniciemus: Anne potius ipsi atque ineffabili eius bonitati & misericordie gratias agemus, qua effectum est, ut iustitiæ nostræ, quæ suapte natura erant instar panni menstruatae, nunc in sanguine ipsius ablutæ, Deo Opt. Max. gratæ & acceptæ factæ sint, adeo ut uitæ æternæ remunerationem mereantur, quandoquidem in ipsis iustitia meriti Christi relucet, ita ut si hæc in ipsis non esset, nec in istis dem reluceret, iam nunc forent tales, quales

quales antè fuerunt, nempe sicut pan-
nus menstruatae.

Insuper & illud hostibus bonorū
operum nos Catholici libenter ad-
mittimus, ueraciterq; & omni cum
humilitate profitemur, cum omnia
fecerimus dicendum tamen nobis,
seruos nos esse inutiles: id ipsum. n.
Christus Dominus & Seruator nos-
ter, qui ipsa est ueritas nec mentiri
aut fallere potest, expressè docuit.

Quid uero, auditores, si idem ipse
Christus, ipsa eadem ueritas diuina
non iam nunc seruos nos, sed amicos ^{Ioan. 15.}
cos appellet? ut scriptum legimus.
Quid quòd non eo tantum nos ho-
nore dignatus est, ut amicos nos, sed
filios etiam appellaret, quibus hære-
ditas regni coelestis iure hæreditario
citrà ullam controuersiam debeat?

D v Quid

CONCIO DE

Aug. de
uerb. Az
post. hom.
16. & in
Psal. 109.

Quid si tam larga sit eius munificencia, quandoquidem perennis fons est omnis boni, ut liberè & nullo cogente se nobis obligarit, ità ut ille, cuius nos debitores sumus, seipsum propria promissione nobis debitorem constituerit? Nam ut Augustinus inquit. Sic debitor noster factus est, non aliquid à nobis accipiendo, sed quod ei placuit promittendo. Vnde iam non minus in Christum Dominum, quàm in debitorem quem piam nostrum actionem habemus, audētes dicere ipsi Domino ac Deo nostro, ut largiatur ac præstet id quod nobis promisit. Quamobrem? Quia & nos fecerimus quod mandauit, tametsi & ipse idem operatus sit, quia in labore nobis opitulatus est.

Ex his nunc intelligitis auditores,
quid

quid de fidelium operibus sentiendum sit: Nempe bona ea esse, Deo accepta, meritoria, Deumq; tam temporaria quàm æterna mercede ea remunerari, idq; uniuerſum habent ex ſola gratia & meritis Chriſti Domini. Quatenus quidem à nobis proficiſcuntur, ne tantillū quidē utilitatis proferunt, quantumuis bona, quantumuis ſpecioſa, quantumuis laudabilia, ſpectabilia et præſtātia appareāt. Ceterum quatenus à Deo promanāt, quatenus opera ſunt manuū ipſius, quatenus ab illo profluunt, qui verus eſt fons & ſcaturigo omnis boni, ea tenus digna ſunt (ſed ex peculiari gratia) ut iuſta nuncupentur, regni cœleſtis remunerationē conſequantur.

Sed obijciat fortē quiſpam, an *obiectio*,
in nouiſſimo iudicio, ubi ſiſtēdi eris
mus

CONCIO DE

mus antè iusti seuericq̃ iudicis tribunal, nostris operibus bonis inniti & confidere debeamus, ac si ob ea ipsa uitam æternam largiturus sit: Breuiter ad hoc respondeo.

Longè diuersum esse dicimus, cum Diabolo controuertere, quàm cum Deo quippiam tractare. Si quando insurgat in nos Diabolus, eò se nos adducturum existimans, vt credamus opera nostra bona irrita esse & nullius meriti: Euangelio contrarium esse de bonis operibus sermonem instituere: ouiculam Christi ad bonorum operum mentionem exhortescere: fidei cum bonis operibus non conuenire: bonis operibus contactos difficulter in coeleste regnum admitti: Pestiferos nocentissimosq̃ esse Magistros, qui consciē-
tias

tias in Nouo Testamento operibus
 diuexent et affligant: Huiusmodi, in-
 quam, argumentis siquando insur-
 gat aduersum nos Diabolus, ad pi-
 gritiem operisq; boni horrorē nos
 sollicitans, neutiquam uicti herbam
 hosti porrigemus, nostraq; à senten-
 tia abduci sustinebimus, nimirum o-
 pera nostra bona ex fide & charitate
 profecta, Deo Opt. Max. grata esse
 & accepta: quinimō eam in magnā
 nimitatem nobis licuerit assurgere,
 ut ipsum Satanam hic irritare & pro- *Trux*
 uocare audeamus. *bienn.*

Multò aliud est, auditores, si cor-
 ram diuinæ Maiestatis solio nobis
 consistendum sit. Hic profectò res
 arrogantem non fert iactantiam, hic
 agnoscimus nos cum sancto Patris
 archa Abraham cinerem duntaxat &
 puluerem.

CONCIO. DE

puluerem. Profitemur nos peccatores, qui omne poenarum genus iuste simus commeriti, ueniamq; omnium cum humilitate precamur. Cristas atq; animos demittimus, quos certantes cum Diabolo, erigere consueuimus. Hic necessum est ut cum Euangelico centurione dicamus: Nō sum dignus ut intres sub tectum meum, ut hoc pacto digni cum illo efficiamur & habeamur. Cogimur dicere cum Apostolo Paulo: Non sum dignus uocari Apostolus. Et tamen ille nihilominus inter præcipuos posstea inuentus est, atq; adeo talis qui de seipso prædicare non uerebatur, se plus cæteris omnibus laborasse.

Matth. 8. uangelico centurione dicamus: Nō sum dignus ut intres sub tectum meum, ut hoc pacto digni cum illo efficiamur & habeamur. Cogimur dicere cum Apostolo Paulo: Non sum dignus uocari Apostolus. Et tamen ille nihilominus inter præcipuos posstea inuentus est, atq; adeo talis qui de seipso prædicare non uerebatur, se plus cæteris omnibus laborasse.

1. Cor. 15. cere cum Apostolo Paulo: Non sum dignus uocari Apostolus. Et tamen ille nihilominus inter præcipuos posstea inuentus est, atq; adeo talis qui de seipso prædicare non uerebatur, se plus cæteris omnibus laborasse.

Ioan. 10. Humiliari nos oportet cum Diuo Ioanne, ac dicere, Non sum dignus soluere corrigiam calceamenti eius.

Cui

Cui postea Christus Dominus eam ipsam manum, quam Ioannes indignam censebat quæ corrigiam solueret calceamenti, a ministerio pedum, ad capitis usque uerticem extulit. Denique cum D. Petro dicere oportebit, Exi a *Luc. 5.* me Dñe quia homo peccator sum: quia tñ postea factus est petra & fundamentum Ecclesie Christi. Nihil. n. tam Deo est acceptum, quam si quis se ipsum demittat & minimis accedat: nec quicquam magis ipsi aduersatur, quam qui se extollit, & præ alijs effertur.

Quando igitur, auditores, eò deuentum fuerit, ut subeunda sit nobis diuini iudicii sententia, hic ad solam Dei misericordiam cōfugiemus. Nam ut alicubi scribit D. Augustinus: Vg *Aug. lib. 9* etiam laudabili uitæ hominum, si re *Confess. cap. 13.* mota misericordia eam discutias.

Sane

CONCIO DE

Sanè illud clarè & disertè profite-
mur, nisi Christi Domini misericor-
dia interuenisset, qui seipsum pro no-
bis dedit et obtulit Deo in uictimam
pacificam & pro peccato : nisi san-
guis eius pro nobis peccatoribus in-
terpellaret & clamaret : nisi diuino
conspèctui se sisteret, & uulnera sua
exhiberet, nos cum uita nostra quan-
tumuis magnæ iustitiæ & sanctitatis
speciem habente, difficulter subsiste-
remus, si Deus remotâ misericordiâ,
ut loquitur Augustinus, eam discuo-
teret.

Ad hanc igitur misericordiâ con-
fugiamus auditores. Secundū hanc
ut iudicemur, omnibus uotis roga-
mus, ne opera nostra in illo horribili
die quo cœli & terra commouebun-
tur, ex sua natura & substantia iudi-
centur.

centur. Hoc enim si fiat, uana fuerint opera nostra: sed ut iudicentur tanquam Dei dona, tanquam opera manuum suarum, & iuxta ineffabilem suam bonitatem & misericordiam, sanguine Iesu Christi aspersa, & per ipsum in eam dignitatem cooptata, ut impossibile sit eadem indigna cenferi quæ sempiternæ uitæ retributionem consequantur.

Enimuero hæc res operoso uerborum apparatu non eget, sæpè iam dixi, & lubens repeto, ut probè retineatis ac diligenter aduertatis: si quispiam nos tanquam Adæ filios consideret, si quis opera nostra ut ex nobis proueniunt, intueatur, nullo pacto nos digni sumus tanta remuneratione. Verum si quis expendat Patrem misericordiæ dignos nos fuisse

E cisse

CONCIO DE

Col. i.

cisse in partem sortis sanctorum in lumine, ut scribit Apostolus, unigenitumq; Dei filium hac ipsa de causa se humiliasse ut fieret homo, ut pateretur, crucifigeretur & moreretur, ut nos qui inimici ipsius eramus & natura filij iræ, ciues sanctorum & domestici Dei efficeremur, ut membra ipsius fieremus, & non amici tantum

Rom. 8.

uerum etiam filij Dei, fratres autem et coheredes Christi, ut Paulus inquit: iam tum comperiet opera nostra, que in seipsis immunda polluta & contaminata erant, in sanguine Christi abluta esse, atq; ita depurata, coram diuino conspectu accepta & eterne salutis retributione digna facta esse. Non quod uita æterna operum nostrorum ergo nobis donetur, quam operibus nostris dari non m

le dica

edicatur, sed propter Christum, qui
uiuit & habitat in nobis, eademq; in
nobis operatur. Propter Christum,
inquam, qui dixit: Merces uestra co-
piosa est in coelis. Qui alibi dixit, Pro *Matth. 5.*
cedent qui bona egerunt in resurre- *Ioan. 5.*
ctionem uitæ. Propter Christum, de
quo Germania iam aliquot annorū
centurijs cecinit, Nisi natus hic esset
nobis infantulus, vniuersi perissem⁹.
Reuera enim auditores, nisi Christus
humanam induisset naturam & nos
à peccatis nostris in suo sanguine ab-
luisset: nisi seipsum pro nobis dedis-
set, ut nos redimeret ab omni iniqui-
tate, ut scribit Apostolus, & munda- *Tit. 2.*
ret sibi populum acceptabilem, secta-
torem bonorum operum, quid que-
so aliud essent omnes iustitiæ nostræ
quàm pannus menstruatae, ut de illis
locutus est Isaias: E n̄ Hunc

CONCIO DE

Hunc ad modum scilicet in Christo Domino, semper & perpetuo in Papatu, id est, in uera, legitima, auita, Catholica & Apostolica Ecclesia creditum, doctum & prædicatum est, & non aliter. Eundem in modum docetur etiam nunc hodierno die, ac docebitur usque ad consummationem seculi. Quæ ergo illos exagitat uesania, qui non uerentur publicitus spargere, iam olim in Papatu doctum esse, remitti nobis peccata ex nostris ipsorum operibus, non propter Christum, itemque uitam æternam nobis donari propter opera nostra, non propter Christum? Pro Deum immortalium fidem, nuncque ita doctum, nuncque ita prædicatum est. Nuncque ea fuit mens & sententia Ecclesiæ Catholicæ.

Quin

Quin optârim ego ut uel anum aliquem Ecclesiæ Doctorem proferrent, etiam ex illis qui intra centum, ducentos, trecentos aut quadringentos annos scripserunt, qui docuerit opera nostra extrâ Christum facta, aut alium in finē quàm in Christum directa, uel peccatorū remissionem uel uitam æternam nobis mereri.

Econtrariò uero si temporis angustia pateretur, in procliui esset, demonstrare, non priscos duntaxat illos & sanctos Patres et Ecclesiæ Doctores Ambrosium, Augustinum, Hieronymum, Gregorium; sed recentiores etiam quos Scholasticos appellamus, qui infra ducentos, trecentos aut quadringentos annos scriptitarunt, uniuersos consono ore semper docuisse, Omnem iusticiam

E in quam

CONCIO DE

*Scholastici
Doctores*

quam nos homines habemus, non ex nobis ipsis esse, non ex nostra uirtute profectam, non ob præcedentia merita nobis donatam, quorum nulla antè fidem habuimus: sed ex mera gratia nobis communicatam, ex mera liberalitate Dei patris, per meritum Christi, et si quid boni faciamus, illud Deo tribuendū, nec in eo aliud quicquam, quàm Dei gloriam quærendam. Sin autem istuc non faciamus, idem illud ipsum quantumuis bonum opus, plus obfuturum nobis quàm profuturum. Possem inquam, dilucidè & prolixè demonstrare Scholasticos uniuersos ità docuisse, ac tametsi temporis angustia non ferat, nihiloseciùs ne uana quis & inania me proferre existimet, unum aut alterum locum succinctè recensebo.

Petrus

Petrus Lombardus primus quodammodò Scholasticæ Theologiæ parens, expressis verbis ità scribit. Per aliam hostiam non potuit nobis aperiri regni aditus & fieri salus, nisi per mortem unigeniti, cuius tanta fuit humilitas & patientia, ut eius merito pateret credentibus in eum aditus regni. Hęc, inquam, scribit Magister Sententiarum in hoc et pluribus alijs in locis.

Lib. 3. sent.
tent. d. 18.
c. 25.

D. Thomas de Aquino uir doctissimus expressè scribit his uerbis. Opus hominis si consideretur secundum ipsius operis substantiam, & secundum quod procedit ex libero arbitrio, non potest ibi esse condignitas propter maximam inequalitatem. Si autem loquamur de opere meritorio secundum quod procedit ex gratia

Thom.
prim. 2.
q. 114.
art. 3.

CONCIO DE

gratia Spiritus sancti, sic est meritum uitæ æternæ ex condigno. Sic enim ualor meriti attenditur secundum uirtutem Spiritus sancti mouentis nos in uitam æternam secundum illud Ioannis 4. fiet in eo fons aquæ salientis in uitam æternam.

Quid igitur uobis uidetur de D. Thoma Aquinate? Putatisne ipsum eandem in sententiam hac de re scripsisse, in quam nos hactenus locuti sumus? Eiusdem sententiæ est præ-

Bonauen. ceptor eius Albertus Magnus. *Bon-*
lib.2.d.29 nauentura autem, qui contemporaneus fuit Alberti, scribit Deum maiora munera elargitum esse homini lapso, quam si in statu innocentiae permanisset, cum alijs de causis, tum præcipue quia talis mediator & intercessor pro nobis interpellat, quem docet

docet exaudiri in omnibus pro sua
 reuerentia. Itidem & Gabriel Biel *Gabriel
 Biel in
 Canon.
 Miss.
 Lect. 86.*
 qui antè annos circiter octoginta aut
 nonaginta, parentū nostrorum ætate
 floruit, in Canonem Missæ scribit,
 Meritum nostrum nullum fore, nisi
 per meritum Christi dignum fieret
 retributione. Atq; ut summatim di-
 camus, ceteri scriptores uniuersi, qui
 cunq; demum illi sint, Scholastici, in-
 quam, Doctores, quotquot sint, mo-
 nachi quoq; sanctimonia prestantes,
 Dominicani, Franciscani, Carthusia-
 ni & cuiuscunq; tandem ordinis fue-
 rint, uniuersi ita senserunt, ita docue-
 runt, ita scripserunt.

Quis igitur est incircuncisus ille
 Philistæus, qui Dei uiuentis exerci-
 tum calumnioso clamore traducit,
 quasi tot annorum centurijs uniuers-

F sus

CONCIO DE

sus orbis ad commenta & opera hu-
 manarelegatus sit, nec quicquam de
 mediatore, nihil de promissione aut
 Euangelio, nihil de fide aut fiducia in
 Mediatorem doctum aut traditū sit.
 Equidem reuera existimo auditores
 eos ipsos esse illos, de quibus dixit
Esaiæ 28. Propheta: Posuimus mendaciū spem
 nostram, & mendacio protecti su-
 mus: quandoquidem contrā claris-
 simam euidentissimamq; ueritatem,
 contrā expressam professionem no-
 stram, contrā manifestam ueteris Ec-
 clesiæ doctrinā, eorum nos malignè
 insimulare non erubescunt, quæ nos
 ipsi constanter pernegamus, nec un-
 quam in ueterum Catholicorū Theo-
 logorū libris inueniri poterunt. Be-
 nignissimus clementissimusq; Deus
 pro ineffabili bonitate & clementia
 sua

sua illis pariter & nobis oculos illustrare dignetur, illis quidē ut quantā hactenū Ecclesiæ fecerint iniuriam, agnoscant, eiusq̃ dolore ac poenitudine ducantur, atq̃ cum ipsa Ecclesia Deoq̃ Opt. Max. gratiā redire satāgant: nobis aut, ne à sincera, uera & orthodoxa antiquę Christianę & Catholicę Ecclesię doctrina, ullis hereticorū mendacijs aut calumnijs, quibus perpetuò atq̃ indefinenter eam falsò traducere consueuerunt, abducamur, sed penes ipsam & in ipsa usq̃ in finē constāter perstemus & perseueremus. Atq̃ itā utriq̃ simul à Deo patre cœlesti per meritū unigeniti ac dilecti filij sui Domini & Seruatoris nostri Iesu Christi post hanc uitam, gaudium et felicitatem eternam consequamur. Amen. FINIS.

C A R M E N

M. IOANNIS LI-
RESII AD CLARISSIMUM

uirum, eruditione & uirtute prestan-
tem, M. TILMANNVM BRE-
DENBACHIVM: I. V. & SS.

Theologiæ Baccalau-
reum, amicum
præcipuum.

INtima natalis terræ natura, perenni
Carminè præclaris multum celebrata poëtis,
Quæ foret, et quam uim peregrinis spargat in oris:
Dimidio ignarum me pectore, credo, fuisse,
Insigni uirtute, bonis exculte labore
Artibus assiduo, BREDEBACHI: nuper ab orbe
Diuerso ueniens, terras spaciatus, & alta
Emensus maria, ut solis conterminus axi,
Sera ubi Cyrenes adamata cubilia linquit,
Immensum lustrare queas, uelut alter Vlysses,
Acceßisti orbem: nec enim, quo pectore latus
Exilij, qua mente tuli me gaudia posse

Dicere,

Dicere, deficient calamo quia carmina, credo.
 Vera uē te facies, uerus mihi nuncius affers,
 Chare Deo Iuuenis? cuius nunc tempora fertis
 Incingent hedera, & lauro, beneolentibus, almae
 Pegafides? quam plectra uelim mihi carmina pāgāt:
 Carmina, te meritis celebrantia laudibus, ab me
 Fonte Caballino quod non Ascrea morata
 Somnia, diuina fecerunt arte Poētam.
 Nam tecum teneris cū sim uersatus ab annis:
 Teq; tuumq; patrem, (quo nil mihi charius unquam,
 Excepto genitore meo,) totamq; beatīs
 Progeniem uestram auspicijs celebrare uerebor?
 Natura clamante mea: proh Maxime Diuum,
 Ingratos disperde uiros, quos conscia uirtus
 Nec ueteris quicquam benefacti gratia tangit.
 Hæc mihi materiam, si non alia, ulla laboris,
 Præstet: materiam ratio mihi suppetet illa.
 Quæ bona si ratio est: si scripto digna putatur:
 Admirante meo calamo, dignissima possim
 Culmina uirtutum, uereor non carmine digno,
 Dicere: quæ, ueluti gemmis radiantibus auro,
 Pectus Aaronis pingentibus: ista parentis
 Sic exornârunt animi præcordia uestri.
 Virtutes memorē primum? quibus omnibus, ut iam
 Diximus, eluxit. quod tot uirtute probati,

Conspiciq; uiri, scriptis & uoce fatentur:
Coniunctaq; ingenij, & quos pertulit usq; laborum,
Embrica, præclaris studijs exculta, bonisq;
Fœcunda ingenijs, testatur tota: beata

Matthias MATTHIA Rectore uiro: uox cuius in omnes
Bredcha- Late diffusa est terras, qua solis ad ortum,
chius, Re Occiduumq; latus, spaciola uolumina cœli
ctor Em- Se euoluunt, cari; habitant loca plurima, diuū
bricensis. Numine, discipuli. quid ego? non ista tacebo:
Non ingratus ero. memini pietate fideq;
Insigni curasse mei post fata parentis,
Quæ censu mediocri Dei relictâ fuere
Munere, Tutorem: studium meminiq; iuuandi
Meq; meosq; omnes. quid me memoroq; meosq;?
Multos ille uiros, quorum Regesq; Ducesq;
Utuntur studijs, operisq;, adiuuit. an artem,
Doctrinamq; uiri, qua clarum nomen in orbe
Obtinet, & grati dicent aliquando nepotes,
Concelebrem? testemur eum, quæ plurima scripsit.
Perpetuis in te mansura uolumina seclis.
Gracia quicquid habet: diuino munere quicquid
Legifer Hebræo Moses fuit ore locutus,
Et genus Isacide, quondam pot' tristia lingue
Funera, cum dura pressi Babylone, sub antris
Carmina luctifico gemerent incondita cantu:

Perſpectum

Perspectum notumq;, suis ut plena recludunt
 Scripta locis, habuit. linguae tibi prima sacratae
 Fundamenta dedit, quae nunc felicibus effers
 Auspicijs caput Embrica : quae duce firma stetisti
 MATTHIA Rectore : tibi nunc optimus alter
 VRANIVS cessit. nec enim pauci omnibus annis
 In te discipuli caput exeruere per artes.
 An memorem zelum, qui religionis auitae
 Perpetuo exussit diuino pectus amore?
 Sauciaq; Heliaci percussit uiscera teli
 Vulnere : quale sacer quondam Franciscus (abesse
 Rifores hominumq; Deiq;) in corpore fertur
 Stigmatibus gestasse suo. testantur abunde
 In Psalmos conscripta sacros doctissima, quod non
 Inuida lingua neget, quae commentaria, seclis
 Perpetuis manjura, dedit : testabitur omnis
 Quam late inferior sese Germania pandit,
 Doctis plena uiris : quibus hic perspectus amoris
 Diuini stimulus : procul ô, procul esto nefanda
 Vulcani soboles, stygijs emissa sub antris :
 Plurima cudentes sanctis mendacia uotis.
 Nil quicquam sperate Deos, nil posse latere
 Quicq; homines : aliquando uiris ut dira probatis
 Probra iniecta, caput uestrum feriantq;, cauosq;
 Pectoris anfractus, genus atq; infame laborum,

D. Brede
 bachius
 primus
 Hebrai-
 ces Pro-
 fessor Em-
 bricae.
 Henricus
 Vranius
 modo Re-
 ctor Em-
 bricae.

D. Brede-
 bachij co-
 mentaria
 in Psalm.
 doctiss.

Omnes detracta possint cognoscere fraude.
 Sed quid ego, TILMANNE, pij genitoris imago?
 Quid facio? tu nempe, Deo aspirante, parens
 Defensor, sanctiq; gregis pius ultor, apertis
 Conspicienda dabis uanæ mendacia lingue,
 Atq; immane nefas hominum sub pectore, campis.
 Nam, quia te triplicis coniuncta scientia lingue
 Exornat, pietasq; probatis moribus: illis
 Artibus instructus, quas quondam sedibus altis
 Ordine distinctas Sapientia finxit acuto:
 Et præstare potes multum, & te uelle decebit.
 Atq; ex præteritis si quæ uentura putantur,
 Omine deprendi possunt: nunc certa dedisti
 Signa tui fructus: uanum neq; nomen in orbe
 Multorum, his etiam assequeris iuuenilibus annis.
 Testis erit uirtutis amans, populosaq; Rheni,
 Omnigenis studijs exculta Colonia: quæ te
 Incinxit prima iuris uiridante corona.
 Testis & ante alias, quæ te clarissima sacro
 Suscepit gremio, fouitq; sub ubere natum
 Lacte suo, Schola Louaniensis: ubi tua clari
 Mirati persæpe uiri pia scripta, quamobrem
 à Leyen Legiaca quondam Præsul ROBERTVS in urbe,
 Ioan. Ele Et qui Treuericis mitissimus imperat agris,
 etor Tre= Clarus ab antiqua deductus origine Petra:
 uerenfis.

Maximus

Maximus eloquio princeps, cui nectare sermo
 Dulcior ore fluit : qui fidum Nestora præstat.
 Dignati studia ista, tuosq; excire labores :
 Præmia non uano retulerunt digna fauore :
 Insignesq; alij procures, quibus inclyta uirtus,
 Ingenijq; decus sunt cum uirtute probata.
 Maeste animo, insignis iuuenis : quem fama laborum
 Sydereos aliquando bonis extendet ad orbis
 Ominibus. nec enim, cum doctis uestra redundet
 Progenies : aliter fieri posse ista uidemur.
 Non memorabo uirum, magna pietate, pudore,
 Doctrina, ingenio, & uirtutis laude probatum,
 HENRICVM, cuius sunt consolidata labore
 Doctrinae monimenta sacræ, quæ Cliuica Resam
 Rura tenet Rhenus : non hisdem dotibus auctum
 Insignem mysten THEODORVM iuris : abundi
 Consilij eloquijq; uirum : cui dulcis amico
 Ore sedet Pitho : non hos ego dicere fratres
 Instituam, TILmanne, tuos. quid ? quæ tibi quondam
 Chara soror GETRVDIS erat maioribus annis,
 Nunc eadem nimium matura morte sepulta :
 Quæ matrona fuit probitate ? pudore ? bonarum
 Virtutum studio ? quo Religionis amore
 Prædita ? doctrinis quibus informata ? Latini
 Fœmina sermonis doctissima : non ego multis

F 5

Digna matrona.

M. Henri-
 cus Bredē
 bachius,
 Canonica-
 cus &
 Scholasti-
 cus Refe-
 sensis.
 Theodo-
 r9 Bredē,
 I. V. Licē-
 tiatus.
 Getrudis)
 Bredenb.)
 Getrudis
 erudita

Digna fide uidear, sed non ea falsa, referre.
 Sermonis Latij nihil in Cicerone reclusum:
 Nil fuit historicis, in doctis siue Poëtis:
 Ingenij quod non penetrasset acumine: magni
 Iudicij, Latio siue ore locuta fuisset:
 Præpete seu scriptum calamo compingeret: illam
 Non superare uiros, studijs certantibus, arte
 Insignes potuisse, dabunt certissima doctis
 Signa uiris, quæ scripta suo sunt prodita Marte.

Herman- Virtutes alias non commemorabo, mariti
 nus Ho- Te stemur lachrymæ. qualem quantumq; maritum
 norius, Dicimus? antiqua qui nobilitate refulgens,
 nobilis Imer Agrippinæ splendet clarissima gentis
 patritius Lumina: Romulidum ueteri quæ sanguine, longis
 Colonien Temporibus deducta, suis maioribus, altos
 sis, I. V. Li Extendunt titulos, monimenta q; longa recensent.
 centiatus Illum equidem cantare uetat mea Musa: nec audet
 affinis Tam claros teneris fidibus contexere honores.
 Breder Namq; quid ingenio fingi præstantius eius:
 bachij. Iudicione queat quid, quæro, exactius esse?
 Qui, ueluti cursu cum se Iouis armiger alto
 Extulit, & pennis ferientibus, aëris orbes
 Exuperat: sic ille artes ui, præpete cursu,
 Ingenij, studio cunctas uigilante, subegit
 Cognitione cita, & dubijs non callibus hæsit.

illum

Illum olim memini, tum, cum iuuenilibus annis
 Matura inciperet lanugine crescere barba,
 Aequales inter superantem, fundere uersis
 Ingenti numero, ingenij felicibus ausis:
 Mæonium decuisse senem, qualescūq; Maronem,
 Ascræumq; Patrem, pronunciet arbiter ipse
 Momus, & inuidia qui Zoilus arsit acerba.
 Illum si Argolico referantem idiomate linguam,
 Audiatur Orator, qui quondam summus Athenis
 Floruit: attonitus, quod de Cicerone Molonius
 Græca perorante, exclamabit: Græcia per te
 In Latium transfertur, HONORI: Græcia de te
 Lugeat: a portus Graiorum regna, nec una
 Contentus, geminam assequeris, clarissime, laudem.
 Non aliter, quam cum magnis de montibus actus,
 Nimborum ingenti quem deuehit agmine, torrens,
 Imbrifer Orion, late loca plurimus implet
 Qua ruit, aggestis rapiens secum ardua quæq;
 Fluminibus, quassans duras grandi impete rupes:
 Sic ille eloquio, si quando plurima circum
 Turba ruit, studijsq; ardent certantibus: omnes
 Abripere, & magno dicendi flumine secum
 Deuehere, ingenti iuuenumq; uirumq; stupore.
 Sed neq; doctrina Latij qua Iuris abundet,
 Pectore prudenti donatus, numine diuum;

D. Honorius
 Poeta
 24.

D. Honorius
 Græce doctus.

Experiens

Experiens rerum, quæ uim tum pectoris amplam
 Conciliare solent : non magnos dicere honores
 D. Hono- Instituam, sponte oblatos : cum splendida claræ
 rius Sca- Munera iudicij Agrippinæ rennuit urbis :
 binatus Viuere contentus dulci solidaq; quiete
 honorem In studijs, Musisq; frui : quæ morte dolorem
 sponte ob Coniugis heu magnum subita cœpere : frequenti
 latum re- Tristitia obuersante animo, ueteremq; uigorem
 cusat. Ingenij, solis quasi lumen nube, tegente.
 Et uelut in syluis, ubi compare turtur amata
 Orbus, in arboribus uiduos deplorat amores,
 Nequicquam, ingeminans lugubres ore querelas,
 Carminaq; in gemitus noctesq; diesq; resoluit:
 Coniugis amissæ sic tristitia funera fletu,
 Infertos habitans agros, lugebat, adempta
 Dimidia quasi parte sui : TILMANNE, subinde
 Inclamans, TILMANNE, sororis funus acerbum
 Heu nimis ante diem, magni mihi causa doloris :
 Heu nimis hunc animum cruciatu mordet amaro.
 Cumq; tuo alloquio charos solatus amores,
 Tristitia premeret conceptum uulnere pondus :
 Dulcibus auulsus tandem complexibus, in te
 Pluribus haud dubium est signis testatus amorem.
 Quem tanta pietate uirum, tot dotibus almis
 Naturæ excultum, & doctrinæ laude celebrem :

Roma

Romulidum antiqua procerum de stirpe creatum :
 Musarum, & ueteris fidei uirtute Patronum
 Constanti, tecum, cum fratribus, atq; sorore,
 Alterius mansit quæ post fera fata superstes :
 Namina tutentur : longeuâq; tempora, donent.

Vale.

Eistadij, ex Collegio S. Vuilibaldi
 Anno Domini 1566.

M. VITI IACOBÆI, POE
tæ Laureati, Carmen Elegiacum.

Extulerat quondam felix Ecclesia florem,
Cum placidum toto sparsit in orbe iubar.
Vna fides, pietas eadem, consensus & idem
Quando salutifera religionis erat:
Quisq; operum cura uigilante studebat honori,
Perfectæ fidei quæ monumenta forent.
At posita monachus cum, non sine fraude, cuculla
Oppletus furijs induit ora lupi:
Hei lacero spoliata fides incescit amictu,
Iura sui sensit quæ uiolata gregis.
Hinc scelerum facies, tot natq; monstra per orbem,
Quæ peperit fraudis technæ LVTHERE tue.
Obscurata fuit tenebris, operumq; sepulta est
Integritas, abiit cum pietate fides.
Succesit grauium damnosa licentia morum,
Luxus, auaritiæ fax comitata gulam.
Quisq; suo indulgit gesso, sublata uerendi
Iura Magistratus, iustitiæq; uigor.
Rurica plebs Dominos contra furialibus aufis,
Confluxit cæca Martis ad arma manu.
Hæc Euangelij sunt præmia digna reperti,
Islebius uates buccina cuius erat.

Dic Cuculi qui nomen habes, qui carmina fingis
 Flaccida, deliris carmina plena modis:
 Turbator placida dic Galle superbe quietis,
 Subdulus Istrinas qui strepis inter aquas:
 Dic Euangelij non ultima gloria Quinti,
 Qui uero Merulam nomine & ore refers:
 Dicite num grauium fuerint hæc certa laborum
 Præmia, quæ uestros sint comitata sonos?
 Dum tenebris operum diu obscurastis honorem,
 Ira sacrae fidei ne sua salua forent.
 Quas tibi non dignas igitur depromsero laudes,
 Isengriniaca fama decusq; domus:
 Pro grege dum Christi, studio indefessus et arte,
 Has contra pestes strenua bella geris.
 Infauitas uolucres animoso & pectore sternis,
 Voce tuas inter ne modulentur oues.
 Rumpatur Cuculus, rumpatur & ilia Gallus,
 Quotquot & hæc ætas ultima, monstra tulit.
 Non operum dios quisquam contemnet honores,
 Quem tangunt animæ cura salusq; sue.
 Gaudia quin uiuo potius testabimur ore,
 Arcadico & uestes subiiciemus equo.
 Sic fidei monumenta patent certissima nostræ,
 In laudem at cedant omnia CHRISTE tuam.

Matthias
 Flaccus
 Illyricus.
 Nicolaus
 Gallus.
 Nicolaus
 Ambrosius
 dorffius.

IN GOLSTADII EXCVDEBANT ALEX-
 xander & Samuel Vucissenhornij. 1566.